

A szegedi, 129 éves szakközépiskola teljes felújítás előtt

Még rongyos a Vasvári szakközépiskola ruhája

A Vasvári Pál Közgazdasági Szakközépiskola sok éve vár már a tatarozásra.

Fotó: Schmidt Andrea

Kettőszáznyolcvan millió forintba kerülne a szegedi Vasvári Pál Közgazdasági Szakközépiskola felújítása. A Gutenberg utcai oktatási intézmény az önkormányzattal együtt pályázott állami támogatásra, s ha megérkezik a pénz, jövőre megkezdődhet a rekonstrukció.

Nem a lába elé néz, sokkal inkább a vakolatot figyeli az, aki Szegeden elsétál a Vasvári Pál Közgazdasági Szakközépiskola mellett. A Gutenberg utcai épület „ruhája” ugyanis már nagyon szakadozott, s bizony attól is tartani lehet, hogy a falaktól búcsúzó megfáradt borítás baleseteket okoz.

– Ilyen veszély egyelőre talán nem fenyeget, mivel pár évvel ezelőtt megtisztították a romoktól a falfelületet. De az vitathatatlan, nagyon ráérne már a felújítás az iskolánkra – fogadott irodájában Siposné Gyuris Valéria. A Vasvári igazgatónöje elmondta: már elődje, Király Leventéné is sokszor fordult a tatarozás igényével az önkormányzathoz,

mint ahogy a diákok és szülei is gyakorta sürgették az épület rekonstrukcióját.

– Sajnos, eddig erre nem jutott pénz. A kilencvenes évek elején ugyan megújult a tető, a tetőteret beépítettük, számítógépes termék is helyet kaptak, ám a teljes felújítás még várat magára. Reményeink szerint nem sokáig, ugyanis az önkormányzattal közösen másodszor is pályáztunk állami céltámogatásra, s nagyon bízunk abban, hogy a tavalyi sikertelen próbálkozás után az idén meg is kapjuk a 250 milliós segítséget. Ehhez tenne hozzá a város 30 milliót, s akkor egy újabb épület szépülhetne meg a Belvárosban – mondta Siposné.

Az 1884-ben épült ház homlokzatának teljes felújítása elkerülhetetlen. A vizesblokkokat át kell építeni, a burkolatot, az elektromos hálózatot, a nyílászárókat ki kell cserélni.

A tervek szerint nagyobb is lesz az iskola. A 400 tanuló befogadó intézmény a Bolyai utca irányában terjeszkedne – körülbelül egy-egy tanterem nagyságú terület épülne be minden szinten. Így végre berendezhetnék a Vasváriban egy korszerű könyvtárat, a régi zsinagógát kiszolgáló szociális helyiségek is helyet kaphatnának ebben az épületszárnyban, s ez a blokk elrejténé az iskola melletti, nem túl esztétikus látványt nyújtó trafóházat is.

Az igazgató úgy véli: amennyiben megszavazzák számukra a céltámogatást, jövőre el is kezdődhet az építkezés, ami 2005-ben fejeződne be.

BÁTYI ZOLTÁN

Mátyás anyja

Tanultak a szegedi szoborállítók a Juhász Gyula ércalakja körül támadt hajdani vitából. Meg kellett fordítaniuk, hogy a Tiszára nézzen, amelynek a partján halkán ballagott. Onnan kezdve már semmi nem fordíthat háttal a folyónak a kis-körút két vége között, a Tápai Antal által készített Móra Ferenc és Kotormány János közös szobrára kivételével. Lapis András aranyos lányalakja, a Kalap alatt – magam közönségesen Lujzának mondom –, Lóránt Zsuzsanna Családja, Tóth Valéria Lednyokja, mind a víz felé néz, és Tóth Sándor Diszkútja is félig arrafelé fordul. Pardon, van kivétel, az Újszegedről átköltözött Tar István-alkotás, a Tisza az igazi Tiszának háttal lebeg. De az már a körút torkolatában nyújtózkodik.

Van egy újabb kedves szobra Szegednek. A múzeum sarkához állították, arccal szintén a Tiszának. Mátyás király nyergeli a lovat, abban a korban, amikor éppen megválasztották királynak. Kölök királynak is mondhatnánk, annyira fiatal. Biztosra veszem, Matyinnak szólították akkor még a családban. Lapis András nem is ültette, de állította nyeregbe, minden hősi póz nélkül. A kamasz jellemzője inkább az ágaskodás. (Kár, hogy a patinásodás furcsa jegyei még mindig dolgoznak rajta, de egyszer majd csak fölött lesz ebben is.)

Talapzatán a királyjelöltségében galádul elpusztított bátyja, László portréja jobbról és az apáé, Hunyadi Jánosé balról. Méltó emlékezés akar lenni a családra, meg is emelhetjük kalapunkat az alkotó páros előtt. Mert a talapzat fejeit Józsa Gábor készítette.

Amikor fölállították, mindjárt eszembe vágódott: és a Szilágyi Örsébet? Arany János óta csak Örsébet ő nekünk, jószívú utódoknak, aki

Levelét megírta, / Szerelmes / Könnyével / Azt is telesírta. Jószívút mondtam, de hálátlant is írhattam volna. Neki már nem juthatott hely a családi kompániában? Lehet, hogyne lehetne, hogy Hunyadi János virtusából és furfangjából is sok ment át Mátyásba, és az is meglehet, az anya szerepét nem firtatták annyian, mint a folyton hadakozó apát, de minden ember tudhatja akár saját magáról is, az édesanya lelkének minden mocnása is benne van a gyermekben.

Annak idején, utcai találkozásunk alkalmával mondtam is Lapis Andrásnak. Gyorsan váltott az esze:

– Azt akarod mondani, csináljak szobrot Szilágyi Örsébetről is?

– Akár azt is, Andris! Ha már ketten se tudták rátenni az alapzatra.

Volt idő, amikor Szeged is az ő birtoka volt. Történelmi jussa is lenne rá, de ne felejtjük el, a nemzeti irányzatunkká lett igazságos király is az ő méhéből fakadt. Genetikusok is, lélektanászok is vallják, az anyából több marad a gyermekben, mint az apából. Elévülhetetlen érdeme, hogy a hős Hunyadi Jánost is ő boldogította.

Jól előrefutok. Hol van még a szobor? Hadd maradjon Örsébet azért is Mátyás anyja, ha majd lesz, mert a parkban van már egy Erzsébet, fehér márványból, boldog nászút előtt álló menyasszonyok és vőlegények fényképezésére. Igaz, már nem a Tiszát nézi. Messze van tőle, nem is látná. Vándor az is. Szeged szobrai ritkán találják meg első szóra a helyüket. Egyesek elmennek egy időre, aztán visszajönnek. Aszéljárások is diktálnak nekik.

Talán Szilágyi Örsébetet is védené a nemzet emlékezete.

HORVÁTH DEZSŐ

Fiatal építészek kiállítása

Szegeden élő és alkotó, az ifjabb generációhoz tartozó építészek terveiből nyílt kiállítás tegnap a Dé-mász Rt. Klauzál téri székházának aulájában. A Szegedi Dugonics Társaság, Szeged önkormányzata és számos építőipari cég támogatásával rendezett tárlaton több mint harminc építész legszebb munkáit tekintheti meg a nagyközönség május 27-éig.

Fotó: Schmidt Andrea

Doktori iskolák a szegedi felsőoktatásban

A kutatói utánpótlás alma matere az egyetem

A művelt országokban egy felsőoktatási intézmény attól egyetem, hogy jogosult doktori képzésre és doktori (PhD.) fokozat odaítélésére. A Szegedi Tudományegyetemről (SZTE) nemrég mint a város nagyfogyasztó „üzeméről” írtunk, ezúttal Doktori Intézetét mutatjuk be.

A rendszerváltás után megszűntek az addigi fokozatok – egyetemi doktor, kandidátus, tudományok doktora – és angolszász mintára a korábbi kettő helyett egyetlen tudományos fokozatot, „a filozófia doktorát”, a PhD.-t vezették be.

A filozófia doktora

A korábbi aspirantúrára a három éves doktori képzés váltotta föl. Még nem született meg az erről szóló jogszabály, amikor, 1992 őszén, az egyetemnek már pályázatokkal nyújthattak be a doktori fokozatadás és képzés jogának elnyerésére, doktori programok létesítésére. Az ún. doktori program létesítésének jogát tudományáganként meghatározott, szigorú feltételekkel, akkreditációs folyamatban lehet elnyerni. Ezeknek a meg-léte azért is fontos volt, mert csak azokban a tudományágakban kaptak jogot az egyetemnek habilitációs eljárások lefolytatására, amelyekben doktori program létezett. A habilitáció a professzori kinevezés egyik feltétele lett.

– Az SZTE jogelőd egyetemei, a tudományegyetem, a JATE összesen tizenhét, az orvosegyetem, a SZOTE pedig kilenc doktori pályázatot nyújtott be '92

őszén. Valamennyi átment az akkreditáción és a következő év szeptemberében 110 állami ösztöndíjas, ugyanennyi állami ösztöndíjban nem részesülő és néhány határon túli magyar doktorandusz hallgató képzését kezdehették meg – idézi fel a kezdeteket dr. Klukovits Lajos egyetemi docens, az SZTE Doktori Intézet igazgatója.

A doktori képzésre jelentkezők szóbeli felvételi vizsgát tesznek. Rangsoruk kialakításánál latba esik egyetemi „előéletük” (a tanulmányi eredmények, a diploma mellett a diákkörökben végzett kutatómunka), a pár évvel korábban diplomát szerzett doktorandusz-jelölteknek pedig elsősorban a tudományos termés számít. Az Oktatási Minisztérium évente meghatározott számú doktorandusz hallgató képzéséhez biztosít normatívát, illetve ösztöndíjat.

Magas követelmények

– Kezdetben adódott némi zavar abból, hogy vajon nagy tudományterületeket felölelő doktori programok létesüljenek, vagy aprózzuk fel ezeket, 1999-re a két szegedi egyetemen már 20, illetve 11

doktori program lett – emlékezik vissza dr. Klukovits Lajos. A 2000-ben elfogadott új felsőoktatási törvény aztán „rendet csinált”: egy egyetem egy tudományágon belül egyetlen doktori iskolát indíthat. Az egységes Szegedi Tudományegyetem 17 doktori iskolára pályázott, 16 nyert akkreditációt, jelenleg is ennyi működik.

A Doktori Intézet még a JATE-n jött létre 1999-ben, alapító igazgatója Klukovits Lajos. Összehangolja a doktori iskolák működését, információkat gyűjt és szolgáltat. Tulajdonképpen virtuális intézet, hiszen a doktori képzés és fokozatadás adminisztrációját a megfelelő karokon és a tudományos titkárságon végzik. A doktoranduszok felvételéről, a fokozat odaítéléséről az SZTE Doktori Tanácsa dönt, ennek a testületnek a titkára a Doktori Intézet igazgatója.

Az SZTE-n évente átlagosan 120-160 doktori fokozatot adnak át, eddig összesen mintegy ötszázan vehették át oklevelüket (ez a szám nem foglalja magába azokat, akik korábbi tudományos fokozatuk átminősítését kérték). A szegedi egyetemen az első számú PhD oklevél tulajdonosa Gyulai József fizikus, akadémikus, a műegyetem professzora, aki ezt korábban megszerzett tudományos fokozatai alapján nyerte el.

Országosan és nemzetközileg is ma-

gasra értékelik a szegedi egyetem doktori képzését, számos külföldi állampolgár szerzett már itt tudományos fokozatot. Komoly, saját tudományos potenciállal kell rendelkeznie az egyetemnek azokban a tudományágakban, amelyekben doktori képzésre kap jogosultságot. Például legalább két – 67 évesnél nem idősebb – akadémiai doktori címmel rendelkező, főállású professzornak kell lennie a doktori iskola alapító tagjai között, de további szigorú feltételek is vannak és külső szakembereket is be kell vonni. Iskola alapító tagja mindenki csak egy egyetemen lehet.

Tizenhat tudományágban

Az SZTE-n a következő tudományágakban folyik doktori képzés: matematika és számítástudományok (vezetője dr. Hatvani László akadémikus), fizika (dr. Bor Zsolt akadémikus), földtudományok (dr. Mezősi Gábor akadémiai doktor), kémia (dr. Dékány Imre akadémikus), biológia (dr. Maróy Péter akadémiai doktor), környezettudomány (dr. Kiricsi Imre akadémiai doktor), elméleti orvostudományok (dr. Telegyi Gyula akadémikus), klinikai orvostudományok (dr. Dobozy Attila akadémikus), gyógyszer-tudomány (dr. Fülöp Ferenc akadémiai doktor), interdiszciplináris orvostudományok (dr. Mándi Yvette akadémiai doktor), mul-

tidisziplináris orvostudományok (dr. Papp Gyula akadémikus), közgazdaságtudomány (dr. Garai László akadémiai doktor), jog- és államtudomány (dr. Molnár Imre akadémiai doktor), történelem-tudomány (dr. Kristó Gyula akadémikus), irodalom-tudomány (dr. Bá-lázs Mihály akadémiai doktor), nyelv-tudomány (dr. Kenesei István akadémiai doktor).

A hároméves képzési idő nem mindenkinek elegendő a disszertáció elkészítéséhez, illetve a tudományos fokozat megszerzéséhez. Nem elég ugyanis a doktori dolgozatot megírni, a jelölt addigi tudományos publikációi között kell lenni legalább három, nemzetközi rangú folyóiratban napvilágot látott közleménynek, amelyekre más kutatók hivatkoznak, hiszen a hivatkozások meghatározott száma is feltétele a fokozat elnyerésének.

– Nem nevezhető kudarcnak, ha valaki a három év alatt nem jut el a disszertáció elkészítéséhez – magyarázza Klukovits Lajos. – Általában ez azoknak sikerül, akik a doktori képzés előtt főállású kutatóként dolgoznak, vagy különösen tehetségesek. Talán ebben az évben már korlátozottan mód lesz rá, hogy a doktoranduszok témavezetője pályázhasson a lejáró ösztöndíjak meghosszabbítására, maximum egy évre.

S. E.